

Nr 4.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om upphävande av bestämmelserna i 1823 års cirkulär angående kyrkovaktares utväljande.

Uti de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 175 i första kammaren av herr *Ohlsson, William*, och nr 265 i andra kammaren av herrar *Ekdahl* och *Landgren* hemställes, »att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av § 41 i gällande lag om församlingsstyrelse, att bestämmelserna i 'Kungl. cirkulärbrevet av 13 augusti 1823 angående kyrkovaktares utväljande' upphöra att gälla».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Enligt 41 § lagen den 30 juni 1930 om församlingsstyrelse tillkommer kyrkorådet bl. a. att tillsätta och avskeda andra kyrkobetjante än organist, kyrkosångare och klockare. Motsvarande bestämmelse återfinnes i 45 § lagen om församlingsstyrelse i Stockholm.

I kungl. cirkulärbrev den 13 augusti 1823 stadgas:

Som i avseende på ordningen och sättet för kyrkovaktares antagande varken uti kyrkolagen eller senare författningar något finnes föreskrivet, utan endast stadgat varit, att ledighet till sådana beställningar bör i allmänna tidningarna kungöras, vilket kungörande, på riksens ständers underdåniga begäran, genom Vårt nådiga cirkulär till Eder av den 18 juni detta år redan blivit inställt, samt att vid berörda beställningars återbesättande, avskedade välfrejdade krigsmän framför andra böra komma i åtanke, hava ytterligare hos Oss Riksens nu församlade Ständer, i anledning av därom väckt fråga, medelst skrivelse av den 12 nästlidne juli i underdånighet anhållit, det Vi till allmän efterrettelse täcktes i nåder förordna, att vid återbesättande av kyrkovaktaretjänster, som hädanefter bliva lediga, kyrkoherden bör av de sökande uppföra trenne på förslag och församlingen därefter ensam äga rätt att av de sålunda föreslagna personer, eller därest sökandenas antal icke är så stort, av dem, som till sysslans erhållande sig anmält, välja den om vilken församlingen kan sig förena; och som Vi till vad sålunda av Riksens Ständer i underdånighet blivit hemställt, funnit gott lämna vårt nådiga bifall, så giva Vi Eder sådant till underrättelse och vederbörandes förständigande till behörigt iakttagande härmed i nåder till känna.

Den i cirkulärbrevet angivna förslagsrätten för kyrkoherden i församlingen har förefunnits såsom ett komplement till de författningar, som reglerat tillsättandet av kyrkovaktare. Rätten att utse kyrkovaktare tillkom sålunda församlingen enligt 1817 års förordning angående sockenstämmor och kyrkoråd, enligt 1843 års förordning om sockenstämmor i riket och enligt 1862 års förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd men överfördes genom 1930 års lagar om församlingsstyrelse från församlingen till kyrkorådet.

Jämlikt sistnämnda författningar sker tillsättandet av andra kyrkobetjante än organist, kyrkosångare och klockare efter enhetliga grunder. Det enda undantaget härifrån utgör kyrkoherdens förslagsrätt med avseende på kyrkovaktare enligt 1823 års alltjämt gällande cirkulärbrev. Utskottet finner, i likhet med motionärerna, att något behov av en dylik särbestämmelse, genom vilken kyrkorådets valfrihet inskränkes, numera icke lärer förefinnas. Den ifrågavarande förslagsrätten står ej heller i god samklang med gällande principer för församlingsstyrelsen. Kyrkoherden begagnar sig, enligt vad utskottet inhämtat, i stor utsträckning icke av nyssnämnda rätt. Det förhållandet, att kyrkoherden är självskriven ordförande i kyrkorådet, utgör dessutom en garanti för att hans synpunkter på valet av kyrkovaktmästare vinna tillbörligt beaktande. Utskottet förordar därför i anslutning till motionerna upphävande av 1823 års cirkulärbrev.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motioner ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att kungl. cirkulärbrevet den 13 augusti 1823 om kyrkovaktares utväljande måtte upphävas.

Stockholm den 13 mars 1947.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Jones Erik Andersson*, Herlitz*, Karl August Johansson*, Elmgren, Björck*, Lindén, Gustavson, Sandberg, Hjalmar Nilsson* och Sjö; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, Pettersson i Norregård, Nordström i Torsby, Nilsson i Göteborg, Nolin, Kyling, Norén, Spångberg, Hæggbloom och Larsson i Stockholm*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Herlitz*, *Gustavson* och *Hæggbloom*, som ansett, att utskottets utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

Enligt 41 § — — — i Stockholm.

I kungl. — — — 1823 stadgas:

Som i — — — till känna.

Den i — — — till kyrkorådet.

K. cirk. 13 augusti 1823 har, utan tvivel med hänsyn till det nära samarbete som består mellan kyrkoherden och »kyrkovaktaren», velat tillförsäkra den förre ett skäligt inflytande över tillsättningen av ifrågavarande tjänster. Bestämmelsen framstår otvivelaktigt i belysning av numera brukliga former för andra tjänstetillsättningar såsom föråldrad. Men de synpunkter, som bestämt dess tillkomst, måste ännu anses äga bärkraft; det är alltjämt ett önskemål, att till »kyrkovaktare» utses personer till vilka såväl kyrkoherden som kyrkorådet äger förtroende. Den bestående ordningen bör därför ej avskaffas utan att kyrkoherden på annat sätt bibehålles vid ett skäligt inflytande. Då det icke torde ankomma på utskottet att i sådant syfte föreslå nya bestämmelser, får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.
